

Sjuksköterskor, tandläkare, psykologer, larmoperatörer, receptarier...

Många andra än läkare fälls också i HSAN

Bland de anmälda till och fällda av Ansvarsnämnden HSAN dominerar läkarna. Men många andra yrkeskategorier inom vården blir också fall i nämnden.

■ Andra yrkesutövare än läkare i HSAN är sjuksköterskor, tandläkare, tandhygienister, apotekare, receptarier, psykologer, arbetsterapeuter, sjukgymnaster, ambulanssjukvårdare, larmoperatörer.

Under de senaste månaderna har många i de här yrkena fällts, varnats, tilldelats erinringar, fått prøvotid eller blivit delegitimerade. Här redogör vi bara kort för några av fallen, främst med inriktning på sjuksköterskor.

Risk för rubbning av hjärtrytmen

En 32-årig kvinna fick under en neurokirurgisk operation tidigare i år ett koksaltsdropp med tillsats av kalium. Anestesin sköttes av en ST-läkare. Denna avlöstes efter några timmar av en anestesisköterska, som uppfattade att patienten var undervätskad och därför höjde droppakten. (HSAN 1491/02)

Patientens kaliumvärde steg kraftigt med stor risk för allvarlig rubbning av hjärtrytmen. Detta inträffade dock inte, och patienten fick inga men.

Händelsen blev ett Lex Maria-fall, som anmäldes till Ansvarsnämnden.

Socialstyrelsens utredning visade att patienten hade två koksaltsdropp, ett med kaliumtillsats och ett helt utan tillsatser. Anestesisköterskan ökade droppakten utan att observera att det innehöll kalium, trots att droppet var korrekt märkt enligt klinikens rutiner, rätt dokumenterat i journalen och väl skilt från det andra pågående koksaltsdroppet som en extra säkerhetsåtgärd.

Sjuksköterskan hade därmed utsatt patienten för en risk för allvarlig rubbning av hjärtrytmen, ansåg Socialstyrelsen.

Sjuksköterskan godtog anmälan. Och Ansvarsnämnden går på Socialstyrelsens linje och varnar sköterskan.

Fel infusionsvätska

En 52-årig kvinna drabbades för några år sedan av lungemboli. I vintras togs hon in på sjukhus på grund av hosta och tung andning. Hon ordinerades infusion av Heparin med koksaltlösning. (HSAN 1548/02)

I samband med byte av droppflaskan gav sjuksköterskan Heparin, med Mannitol, som är en spolvätska för urologiskt bruk, som spolvätska. Misstaget upp-

täcktes 12 timmar senare. Patienten bedömdes ha haft astmatisk bronkit och skrevs hem nästa dag.

Hon anmälde sjuksköterskan för förväxlingen vid bytet av infusionsvätska. När hon fick veta om förväxlingen blev hon chockad och var tvungen att få luft genom mask.

Sköterskan uppgav att hon, medan hon höll på att märka infusionspåsen med etiketter, blev avbruten då en annan patient fått svåra andningsproblem. Efter att ha hjälpt den patienten gick hon in till den första patienten och kopplade droppet till infusionspumpen.

»I efterhand kan jag dock konstatera att jag ej varit tillräckligt uppmärksam«, konstaterade hon.

Ansvarsnämnden slår fast att sjuksköterskan inte tillräckligt noggrant kontrollerade vilken vätska hon gav patienten för infusion och varnar henne.

Gav fel blod

En tredje sjuksköterska varnas för att vid en operation ha givit en patient A Rh-positivt blod i stället för A Rh-negativt. Patientens fick blod som var avsett för en annan patient. (HSAN 762/02)

Narkosköterskan bröt därmed mot Socialstyrelsens föreskrifter om blodgivning och blodtransfusion där det bland annat anges att »ansvaret för identitetskontroll av patienten och övriga kontrollåtgärder inför och under pågående transfusion åvilar den som ger blodtransfusionen«.

Arbetsterapeut bröt tystnadsplikten

En 33-årig kvinna besvärades av värk och trötthet och ville få hjälp med avslappning. Hon gick därför på regelbundna besök hos en arbetsterapeut vid ett sjukhus. Efter fem månader meddelade hon denne att hon ville avbryta behandlingen. (HSAN 1166/02)

Hon anmälde arbetsterapeuten till Ansvarsnämnden. Grunderna var flera, men »det allvarligaste är dock att bryta mot tystnadsplikten«, skrev kvinnan som också kritiserade journalföringen.

Utan hennes tillåtelse hade arbetsterapeuten kontaktat flera personer som därmed fick kännedom om hennes fall, hävdade kvinnan och skrev:

»Droppen är dock när han skriver att han kontaktat min handläggare på försäkringskassan och gett ett medicinskt utlåtande utan saklig grund...«

I Ansvarsnämndens utredning tillstod arbetsterapeuten att det fanns brister i hans journalföring. Han påstod där-

emot att han och patienten varit överens om att han tog kontakt med andra behandlare samt handläggaren på försäkringskassan.

»Samverkan och samarbete mellan olika aktörer inom sjukvården anser jag vara av yttersta vikt«, skrev han.

Ansvarsnämnden konstaterar med stöd i journalerna att behandlingen fått en närmast psykoterapiliknande karaktär. Arbetsterapeuten hade därmed klart överskridit sina befogenheter och sin kompetens.

Innan vårdpersonal lämnar uppgifter om en patient till någon utomstående skall patientens medgivande inhämtas, konstaterar Ansvarsnämnden. Medgivandet skall dokumenteras i journalen.

Patienten har uppgett att arbetsterapeuten inte hade tillåtelse att lämna uppgifterna till försäkringskassan, och det finns heller ingen anteckning om ett sådant medgivande i patientjournalen.

Genom att överskrida sina befogenheter och genom att lämna ut uppgifter om patienten har arbetsterapeuten åsidosatt sin skyldigheter, slår Ansvarsnämnden fast och varnar honom.

Två ambulansmän fällda

På väg hem efter en fest med alkohol ramlade en man och slog huvudet. Ambulans tillkallades. Ambulansmännen uppfattade mannen som berusad och lämnade honom till polis för tillnyktring. (HSAN 2996/01)

Nästa morgon hade mannen huvudvärk, kräktes och var svag i vänster arm. På sjukhus konstaterades att han fått en epiduralblödning. Han opererades.

Mannen anmälde ambulansmännen för felbedömning. Dessa bestred att de gjort fel. De bedömde patienten som kraftigt berusad, och alla försök till omvårdnad omintetgjordes av att denne hela tiden försökte ta sig från platsen.

Ansvarsnämnden menar att det kan vara svårt att korrekt bedöma en person som i detta fall. Därför bör ambulansmännen inte kritiseras för att de lämnade patienten till polis.

Men påpekar nämnden, i ett sådant fall är medicinska journalanteckningar absolut nödvändiga och mycket värdefulla för att man ska kunna göra adekvata bedömningar.

Ambulansmännen skrev bara »Polis tar över«. Det strider mot reglerna om journaler inom räddningstjänsten och mot allmänna principer för ambulanssjukvård, konstaterar nämnden och ger båda ambulansmännen en erinran. •